

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: voorontwerp van decreet houdende de ondersteuning van cultureel-erfgoedwerking

Samenvatting

Het Cultureel-erfgoeddecreet van 24 februari 2017 is het belangrijkste instrument ter ondersteuning van cultureel-erfgoedorganisaties in Vlaanderen en Brussel. Op basis van een evaluatie van de uitvoering van dit decreet werd een optimalisatietraject opgestart in overleg met de cultureel-erfgoedsector. Het resultaat hiervan is een nieuw ontwerp van Cultureel-erfgoeddecreet waarin de procedures vereenvoudigd worden en waarbij er nieuwe mogelijkheden worden gecreëerd om de sector beter te ondersteunen.

Met dit de voorstel keurt de Vlaamse Regering het nieuwe ontwerp van Cultureel-erfgoeddecreet goed.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT/BELEIDSDOELSTELLING

Dit dossier heeft betrekking op volgende inhoudelijke structurelementen uit de beleidsnota Cultuur 2019-2024:

- ISE A. Beleidswerking en internationaal beleid ondersteunen
SD A.2. Een ambitieus en onderbouwd cultuurbeleid ontwikkelen met aandacht voor maatschappelijke ontwikkelingen en trends
OD A.2.2. Beleidskader en instrumentarium afstemmen op de huidige ontwikkelingen en tendensen

Om een relevant en actueel cultuurbeleid te voeren stem ik de beleidskaders en reglementering af op recente evoluties in de sector(en) en de samenleving die een voelbare impact hebben op het culturele veld.

De aandacht voor de cultureel erfgoedsector blijft een prioriteit. Op basis van de conclusies van de evaluatie van de grote cultureel-erfgoedronde 2019-2023 zet ik in op de optimalisering van de procedures en processen in uitvoering van het Cultureelerfgoeddecreet.

- ISE C. Culturele organisaties ondersteunen
SD C.1. Bijdragen aan de ontwikkeling van een kwalitatief, divers en toegankelijk cultuurlandschap
OD C.1.3 Investeren in organisaties in de cultuursector aan de hand van een performant subsidiesysteem

Tenslotte zal ik mijn administratie vragen een voorstel van optimalisatie betreffende de uitvoering van het decreet uit te werken vertrekkende van de evaluatie van de uitvoering van het decreet in 2019.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

- De Inspectie van Financiën gaf gunstig advies op 4 juni 2021;
- Het wetgevingstechnisch en taaladvies werd verleend op 10 juni 2021;
- Het JoKER-advies werd verleend op 17 juni 2021;
- Het advies van de Vlaamse Toezichtscommissie werd verleend op 15 juni 2021;
- Het advies van de Strategische AdviesRaad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC) werd verleend op 15 juni 2021;
- Het begrotingsakkoord werd verleend op 8 juli 2021.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Optimalisatie van het Cultureelerfgoeddecreet na evaluatie

Het Cultureelerfgoeddecreet van 24 februari 2017 is het belangrijkste instrument van de Vlaamse overheid voor de ondersteuning van de cultureel-erfgoedwerking in Vlaanderen en de Nederlandstalige organisaties in Brussel.

De voorbije twee decennia werd het regelgevend kader voor de verschillende types cultureel-erfgoedorganisaties steeds meer op elkaar afgestemd. Dat mondde uit in het Cultureelerfgoeddecreet van 24 februari 2017, waarbij voor het eerst alle types werking onder een gemeenschappelijk kader kwamen van functies (basistaken) en dienstverlening.

Vanaf het in werking treden van het Cultureelerfgoeddecreet van 24 februari 2017 werden de verschillende instrumenten in het decreet (erkenning, werkingssubsidies, projectsubsidies) geëvalueerd. Een aantal verbeterpunten die voortkwamen uit die evaluaties vereisen een aanpassing van het decreet. In de beleidsnota Cultuur 2019-2024 is daarom een optimalisatie voorzien van het decreet.

De evaluaties bevestigen dat het Cultureelerfgoeddecreet van 24 februari 2017 een robuuste basis biedt voor een kwalitatieve beoordeling voor alle types werkingen. De verbeterpunten situeren zich vooral op het vlak van processen en procedures. Bij de optimalisatie van het decreet ligt de focus op het verbeteren van de processen en het verminderen van de planlast, eerder dan op een inhoudelijke herziening. Tegelijk blijkt uit de evaluaties en contacten met de sector dat er op sommige punten ook een noodzaak is tot inhoudelijke herziening. In de optimalisatie-oefening worden daarom een aantal inhoudelijke herzieningen meegenomen.

Binnen het beleidsdomein Cultuur loopt er momenteel een traject over de 'herijking' van de cultuurdecreten. Het is daarbij de bedoeling om de cultuurdecreten meer op elkaar af te stemmen, onder meer op het vlak van terminologie en procedures. In de optimalisatie van het Cultureelerfgoeddecreet van 24 februari 2017 komt dat aan bod.

In kader van de totstandkoming van dit ontwerp van decreet is er op meerdere momenten in dialoog gegaan met de sector. De optimalisatie van het decreet werd ook aangekondigd in de strategische visienota cultureel erfgoed die ik op 1 april 2021 presenteerde aan het Vlaams Parlement.

Voornaamste wijzigingen

Hieronder is een overzicht te vinden van de voornaamste aanpassingen die voorzien zijn in het voorliggende voorontwerp voor een nieuw Cultureel-erfgoeddecreet:

- Voor de '**eigen instellingen**', waar de Vlaamse overheid de inrichtende macht is, wordt de ondersteuning beter afgestemd op de noden van die instellingen. Er wordt een afzonderlijke ondersteuningsmethodiek ontwikkeld die meer rekening houdt met de bijzondere band die deze instellingen met de Vlaamse overheid hebben, en de nood aan meer continue afstemming en opvolging die daaruit volgt.
- De **procedure voor de aanduiding van cultureel-erfgoedinstellingen** wordt nader bepaald, zodat die gelijkaardig verloopt aan de aanduiding van de kunsteninstellingen. Dat betekent dat er een voorafgaande selectie van de organisaties zal gebeuren die deze aanduiding kunnen aanvragen. Hierna volgt een toetsing door een beoordelingscommissie. Analoog zoals in het Kunstendecreet is het de bedoeling om de aanduiding te doen buiten de structurele ronde.
Een aanduiding als cultureel-erfgoedinstelling impliceert een lange-termijnverbintenis tussen de instelling en de Vlaamse overheid. De aangepaste procedure moet een duidelijker kader bieden voor de instellingen. Daarnaast moet de aangepaste procedure de aanduiding op basis van een onderbouwde langetermijnvisie bevorderen.
- De landelijke en regionale **indeling** van collectiebeherende organisaties wordt van **onbepaalde duur**. Uit de evaluatie blijkt dat de huidige procedure, waarbij een indeling elke vijf jaar getoetst wordt, arbeidsintensief en tijdrovend is, terwijl het resultaat in de ruime meerderheid van de gevallen neerkomt op de bevestiging van het bestaande indelingsniveau. De indeling wordt daarom permanent gemaakt, gekoppeld aan een evaluatiesysteem.
- De **subsidieplafonds** voor de bovenlokaal ingedeelde collectiebeherende organisaties **verdwijnen**. Deze maatregel biedt zuurstof aan collectiebeherende organisaties waar er geen inrichtende macht is die de werking ondersteunt en die het daardoor moeilijk hebben om een gezonde financieringsbasis op te bouwen.
- De **voorwaarde** voor werkingssubsidies dat er een **afzonderlijke cultureel-erfgoedwerking** moet zijn, die geen onderdeel is van een andere werking die uitgevoerd wordt binnen dezelfde organisatie, **vervalt**. Organisaties waar de cultureel-erfgoedwerking onderdeel is van een bredere kerntaak – bijvoorbeeld stadsarchieven of universiteitsbibliotheken – komen daardoor in aanmerking voor werkingssubsidies. Er wordt tegelijk ook vastgehouden aan het principe dat de verantwoordelijkheid voor de eigen collectie in hoofdzaak onder de bredere kerntaak blijft vallen. Voor deze groep van organisaties zal het daarom gaan om een aanvullende werkingssubsidie.
- Het wordt opnieuw **mogelijk om** via het decreet **cultureel-erfgoedtijdschriften structureel te ondersteunen**.

- De **beleidsperiode van het steunpunt** valt één jaar voor de structurele ronde. Voor het steunpunt is het immers moeilijk om de sector te ondersteunen bij de opmaak van hun aanvragen en tegelijk de eigen aanvraag op te maken.
- De **projectsubsidies worden verbreed**. Collectiebeherende organisaties die erkend zijn of een werking hebben op bovenlokaal niveau, en dienstverlenende organisaties met een werking op regionaal niveau zullen subsidies kunnen aanvragen voor regionale projecten. Deze uitbreiding is bedoeld om kansen te bieden voor regionale cultureel-erfgoedprojecten die niet terecht kunnen bij het Bovenlokaal Cultuurdecreet.
- Waar relevant gebeurt er een **optimalisatie van de voorwaarden en criteria**. De criteria zullen ook vereenvoudigd worden om dubbele beoordeling te vermijden. Specifiek voor het thema 'goed bestuur' zal er een afstemming gebeuren met de nieuwe Bestuurscode Cultuur. Het is de bedoeling om de optimalisatie van de voorwaarden en criteria verder door te voeren bij de opmaak van het uitvoeringsbesluit en daarbij de procedure te vereenvoudigen.

De formulering wordt ook **afgestemd met de andere cultuurdecreten**. Eén van de wijzigingen is daarbij dat de term 'regionaal' wordt vervangen door de term 'bovenlokaal'. Er wordt een andere term gebruikt voor een initiatief dat het lokale niveau overstijgt, maar de invulling ervan binnen dit decreet blijft hetzelfde.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Voor de toelichting bij de artikelen wordt verwezen naar de artikelsgewijze commentaar zoals die is opgenomen in de memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorontwerp van decreet heeft op zichzelf geen budgettaire impact. Het maximale bedrag dat in het betreffende jaar kan worden aangewend voor de uitvoering van dit decreet wordt bepaald in de uitgavenbegroting van de Vlaamse Regering, die het Vlaams Parlement jaarlijks goedkeurt.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorontwerp van decreet heeft geen weerslag op de personeelsbehoeften en/of-budgetten van de Vlaamse overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Dit voorontwerp van decreet heeft geen bestuurlijke impact op de lokale en provinciale besturen of op Brussel.

4. VERDER TRAJECT

Na principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering, wordt het ontwerp van decreet voor advies voorgelegd aan de Raad van State. Na de definitieve goedkeuring door de Vlaamse Regering wordt het ontwerp van decreet ingediend bij het Vlaams Parlement. Het is de bedoeling dat het ontwerpdecreet in december bekrachtigd wordt door de Vlaamse Regering.

Na definitieve goedkeuring van het decreet zal het uitvoeringsbesluit worden opgemaakt. Volgens de vooropgestelde planning kan het uitvoeringsbesluit definitief goedgekeurd worden door de Vlaamse Regering goedgekeurd vóór het zomerreces van 2022.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande voorontwerp van decreet houdende de ondersteuning van cultureel-erfgoedwerking en de bijhorende memorie van toelichting;
- 2° de Vlaamse minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management te gelasten over voornoemd voorontwerp van decreet het advies in te winnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van 30 dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

De Vlaamse minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management

Jan JAMBON

Bijlagen:

- voorontwerp van decreet houdende de ondersteuning van cultureel-erfgoedwerking;
- ontwerp memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet;
- kind- en jongereneffectenrapport (JoKER)
- advies van de Inspectie van Financiën;
- begrotingsakkoord;
- advies van de Vlaamse Toezichtscommissie;
- advies van de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC).